

Ročník XXIX

V Praze, 13. září 1895

Číslo 44 (1473)

Medricka.

Napsala
Božena Vilémová Kunáčková
(Pokračování.)

Jednoho rána, několik dnů po svém příjezdu do Prahy, probudil se Bohuslav Dašek z těžkého sna v malém pokojíku hotelovém a otevřel oči dříve, než toto svoje probuzení mohl si uvědomiti. Zrak jeho padl na protější stěnu, kde v uzounkém proužku chvělo se jitrní světlo a naplňovalo pokoj unyleným šerem.

„Ach, zase světlo!“ zaseptal si mladý muž a rychle uzavřel oči, jakoby mu chtěl uniknouti. Ležel dlouho bez pohnutí a dýchal tak slabě, že jeho dech nebylo lze postřehnouti na obnažených prsou, schladlých spánkem, v němž pozbyl úplně vědomí veškerého života. Nyní nevypňovalo jeho duši a jeho smysly nic jiného než pocit ošklivosti k tomu proužku světla, mihotavému se před ním na stěně, a pocit života, který v něm onen proužek zase vyvolal.

Snažil se shostiti se myšlenek i všech pocitů vůbec, ale při tom slyšel zcela zřetelně, jak mu odměřeně srdce tlouče, jak jej cosi tísni na rameně, jak má rty vyschlé, jak oči jej páli pod zavřenými víčky a jak na prsou jeho duše a svírá, poněvadž v sobě dech zlatoval. Ba naopak, v té své nepohodě, v té strnlosti, do níž násilně se přiváděl, cítil i svůj knír, i své vlasy do čela spadlé, zavhllost svých nohou a lepkačnost prstů u svých rukou, ačkoliv ničím nehýbal.

Nedovedl docílit, aby necítil, ani aby nemyslel. Nejprve ten světlý pruh s protější stěny

PAUL LOUIS LEGER,

profesor slovanských řečí a literatur na universitě pařížské,
host Národopisné výstavy československé v Praze.

Fotografie z k. dvorního a komorního fotografa J. Kekorta v Praze.

ORAVSKÉ

vířil před ním a rušil dojem úplně tmy, která mu mohla být příjemná, a pak než se nadál, hlásil se dojem za dojmem v neurčité, unavující směsi, které nemohl uniknouti za žádnou cenu a která tím více si jej podmaňovala, čím usilovněji si přál vyhnout se myšlenkám. Již byl v jejich moci, a to jeho „já“, plně nechutenství ke všemu, co znova v něm život probouzelo, slučovalo se pozvolna s tím přívalem uvědomujícího se probuzení jeho bytosti, takže nevěděl ani, která část nad kterou zvířela a co vlastně bylo to jeho „já“. Zdál se nechut k světlému, ta snaha nemyslet, anebo ona síla, která znova otevřela rány jeho myšlenek a pocitů.

„Zase světlo!“ opakoval si v duši, jsa přesvědčen, že to světlo uvědomilo v něm život a že to světlo volá jej zase k pořádku nového dne.

Nový den! Den v řadě dnů jiných, den bez významu a bez pochopení! Den! To znamená, že slunce znova vzešlo, že miliony lidí se probouzejí a že kde jaká síla hotoví se k boji s tím dnem, s jeho hodinami, minutami i vtečinami! Ptáci budou zase lítat, dav hluchet, jednotlivců pracovat, rodit se, hýřit nebo umírat!

Ted' mohl pohnout rukou, otevřít oči, nadzvednout hlavu, opustit lůžko. Mohl učinit ten-
týž pohyb, jež tisíckrát ve svém životě již učinil, chtěje se obléci do svých šatů, mohl učiniti ten-
týž tisíckrát již učiněný pohyb, kterým by se omyl, učesal, nasnídal, vyšel ven a mohl spatřiti zase tváře lidí, kteří to všechno učinili jako on, kteří tak činili třeba již po sedmdesát let, sešedivěli v tom

ustavičným usnáním a probouzení, aniž věděli, co se to s nimi stalo, že se cítí schváceni a v který den anebo v kterou noc jim zběhl první vlas na skrání.

Jsouce neustále jako na strážích těch dnů, hodin, vteřin, minut, nepostřehli přece, kdy počal jim vlas od kořene šedivět a kdy první unavená myšlénka schoulila se do odlehlejší kouta jejich duše. A vlas šedivěl za vlasem, myšlénka choulila se k myšlénce a ten milý člověk při tom neustále spal a se probouzel, neustále se oblékal, mýl se, snídal, večerel a pracoval, až náhle spatil, že má hlavu bílou, že ty schoulené myšlénky jen tak oddychují, průzračující, že ještě žije, některá z nich/že již vyhnula, jiná že hyne, ale k tomu již nemá síly, aby hledal, která vyhnula, která hyne, která ještě dýše. On jen je rád, že ještě snídá a večerel!

Nový den, nový život! Den po noci, v které všecko mizí sice, ale nehyne, nový život po spánku, v kterém sice mizí v stínu «já» člověka, ale nehyne v něm.

Dašek skutečně pozvedl nyní ruku a shrnul si vlasy s čela. Tento pohyb skoro neuvědomělý naplnil jej takovým odporem, že by si byl ruku, která jej vykonala, ihned utal. To již bylo zase nové podobenství se oně síly, která vyvinula slunce nad obzor, popohnala křídlo ptáka k letu a podávala vlas u kořene, myšlénku v jejím zákmutu. Vězel zase pod vlivem toho nepochopitelného, co spoutává vůli a oslabuje čin.

Natáhl znova podle sebe ruku jako prut, ale při tom cítil, jak jeho svaly v tom napínání se vzepřely. Kde vězelo vlastně to jeho já? V čem? Nedovedl je nalézt sám v sobě, jsa roztráven v nechtivosti k životu a v bezvůlné nutnosti žít. A tak to světlo nového dne bylo mu protivné, do duše protivné, že spíraje oči, aby mu unikl, pocítoval až bolest ve víčkách. A přece měl před sebou neustále plno pestrobavých kol, teček, čárek, vířicích, beztvárných, neurčitých barev v neurčitém stínu, a při tom jej oči páliły, jakoby ty tečky, čárky, kola byly z rozžhaveného železa nebo zlata, střelba a probívala jeho oči na všech možných místech v duhovce. V čem vězelo to jeho já? V tom chaosu pestrobarevném, jenž se před ním mihl, anebo v té bolesti, kterou mu působilo svírání víček, aby mu unikl? V tom pohybu ruky, s kterým si vlasy s čela odhrnul, anebo v té touze onu ruku si utnout?

Nemohl je nalézt, a byl tím až k zoufalosti vysílen a roztrpčen. Jeho duše pracovala nyní úžasnou silou. Dobrá, ano, ale kde vlastně bylo jeho «já»? V tom hledání anebo v tom ukrytí? V té nutnosti opustit za chvíli lůžko, nebo v té touze mít kolem sebe tmou a neschopnost pocítit a myšlének? V tom, co bude nucen dělat za hodinu, za dvě, nebo v tom, co nevykoná a čemu se vyhne? Hledal sebe a nenašel se. Pojímal jej takový hněv, v němž byla ukryta bolest, že se do krve kousl do rtů a pak cítil, jak mu pod tou krví ret zvlhnut.

Otevřel pozvolna oči, poněvadž nemohl jejich palčivost již snést, a zase spatřil ten pruh světla, který mu byl tak protivný. Bylo mu zbytečně sebe hledati, neboť již tím pohledem vykonal něco, co se nesrovnávalo naprosto s jeho vůlí a s jeho touhou. Spatřil znova světlo dne, které jej volalo k pořádku. Neušel mu, a bylo nutno, aby je pojmul a jemu se podřídil.

Zadíval se tedy na ně s takovou upjatostí, že zalily se mu oči a on byl nucen zase je zavřít. Ale to všecko bylo již přeházené. Hlavní věcí při tom bylo jeho probuzení, jeho pojmutí nového dne, uvedení sebe v onom dne. Hlava jej páliła a mozek tížil, jakoby na něm lpěly stopy nějakých minulých dojmů.

Co to bylo? Vzpomínal namáhavě, neboť se cítil i myšlénkově schvácen. Volal k sobě ten den věřejší uprchlý a ztracený pro všechny věky, ztracený v řadách těch uplynulých věků nad nimiž se obzor uzavřel. Shledal, že mu

z něho uniklo mnoho vteřin, na něž se vůbec upamatováti nemohl. Proč že tedy žil? Jen tak celkový dojem, vzpomínky dosti šeré knířaly mu hlavou ze dne věřejšího, z toho dne, který nedovedl vlastně již nikdy zménit a z něhož nezachytil ani jediný paprsek sluneční, neboť onen pruh světla na stěně protější byl již paprskem nového dne.

Bylo mu za těžko pochopiti život v tom proudu unikání a neustálého přelivu. Ale jedno věděl určitě, že vše, minulé je proň ztraceno. Všecko od jeho prvního vykřiku u jeho matky až po tuto chvíli, kdy se měl znova vzhopit a jednat bez důvěry v to přísti.

Najednou zřetelně zmocnil se ho dojem, že se uklání a hovoří. To byl ozvuk ze dne věřejšího, který intensivně k němu dolétl. Nu, dobrá. V tu chvíli byl šťastnější dnes, neboť věděl, že bylo zbytečno i to uklánění i ta slova, která včera pronášel. Pak měl pocit, jakoby krev hrnula se mu k mozku, jakoby rty se mu zachvěly a něco skleslo v jeho duši. Také ozvuk ze dne věřejšího, jenž se mohl nyní usmát. Viděl jasně před sebe a žádný podobný dojem nemohl se v něm již stupňovati.

Co vlastně znamenala «ztracená kariéra». Namáhal se o tom mysliti, ale brzy shledal, že to nemá účelu. Ostatně to vědomí bylo v něm dosud, že by byl ten prouček světla nového dne spatřil právě takový jako nyní, a že by ten věřejší den byl stejně ztracen v těch řadách věků minulých i kdyby bylo vše pro něho jinak skončilo a v něm kdyby byl zůstal třeba ozvuk nějakého moc vlnícího slova všemožných kapacit, které včera na jeho žádost odpovídaly.

«Nelze! — Pomyslete, váš cestopis! Toť protizákonná. Nelze! Ba nelze s vámi ani mluvit!»

Cestopis! Ach, ta velká, mohutná, svatá Rus, jak v něm ještě před nedávnem žila, ale jejíž obrysy nyní ztrácely se mu v mlhách úplné lhostejnosti a apatie.

Co to bylo všecko? Čím podmiňovala jeho život, jak s ní byl sloučen? Jakou změnu mohla jeho práce způsobiti nejen v životě jeho, ale v životě lidovém vůbec? A to se mu zdálo býti hlavním, ta změna vzhledem k celku, poněvadž bez ní bylo vše pro něho bezúčelné. Ale tu změnu nemohlo způsobiti ani vypjetí národů z jarma, ani civilisace, ani rozšíření vědy, zmožutnění nadšení, ani rozřešení sociální otázky, ani sbřátnutí všech plemen. To všecko nic nebylo, a bylo marno pokládati to za cíl lidského života, bylo marno zasvětili tomu své síly, neboť na běhu života jednotlivce i života celku se tím pranic nedalo nikdy, nikdy změnit. Zůstávalo zde neustále to usínání, to probouzení, omývání, snídání, ten vlas nepozorovaně šedivící a ty myšlénky zanikající jedna za druhou.

Smrt zde zůstávala. Ano, smrt by zde zůstávala i tenkrát, kdyby věda celý svět si podmanila, kdyby civilizace z lidí nadělala andělů a kdyby socialismus zvrátil všechny dosavadní zákony a pobratřil všechny lidi pod sluncem. To všecko nic nebylo, neboť smrt zůstávala. Smrt zůstávala při plných misách lahůdek i při okoralé skvělé chleba, při duchu naplněném bohatstvím vědění i při naivnosti názorů, požadavků a úplné nevědomosti.

To všecko bylo lhostejno! Ten jednotlivce vždycky bez dechu se s ní rval a zapadal do té nedohledné tůně minulosti, z které se nikdy nic neozývalo a která pohltila již tolik ideí bezpodstatných a bezúčelných, neboť smrt neustále ještě zůstávala.

Dašek zahřel se před sebe a spatřil na sverchní peří mouchu. Otráta si předal nožky jednu o druhou a oběma hlavičkou, kterou hned skláněla, hned zas vypínala. I křídélka si potírala v tom úplném klidu, v kterém se nalézala. Daška upoutal ten malý život před ním, který měl své potřeby, svou vůli, svou sílu — ale jehož účel nebylo možno uhodnouti.

Skoro lačně sledoval každý pohyb mouchy, každé její zachvění. Dráždila jeho duši, rozpalovala mu mozek, aniž se chtěla anebo mohl

tomu ubrániti. Teď ta moucha byla, ano byla, protože žila, a což kdyby takhle, takhle polehku zvedl ruku a zabil ji? Byl tak rozčilen tou představou úplného a náhlého zaniknutí tohoto mušního života, že se chvěl na celém těle. A zase se díval, jak ta moucha nyní «byla». Skutečně «byla», jako byl on a miliony lidí ostatních, byla, ale on naprosto nemohl pochopiti, že «byla» a v čem spočívalo u ní to slovo «byla». Zase zvolna a celý bledý zvedal ruku. Moucha popoběhla ku předu, cítila snad nebezpečí a zastavila se jako v napjatém naslouchání nebo očekávání. Ten její běh, to očekávání, ta pozornost, to vědomí blížícího se nebezpečí všecko nasvědčovalo, že byla a že přála si být. Divno! Takový nepatrný tvor, o němž nevěděl nikdo a nic pod sluncem, který zrodil se bůhvi kde a zahyne zas bůhvi kde, a který přece také usnává, probouzí se, omývá se, kdesi snídá, kdesi večerel! Kdo jej má v moci? Kdo velel mu začít žít a kdo mu přikáže zahynout? Kdo to byl?

Bohuslav Dašek pocítil nervósní hněv a nervósní vzdor. Všecek tím hněvem a tím vzdorem vzplanul, jakoby nenáviděl sílu, která přivolala tu mouchu na svět a jednou ji měla zahynout. Pohnul sebou prudce a moucha vzlétla na stěnu. Tam zase v klidu počala si své nožky třít. Ona skutečně «byla» a chtěla být ne vůli svou, ale vůli tou, která ji byla vstřípena a kterou mohla zničit jen ta síla, až ji bude milo, aby ta moucha, o níž nikdo a nic na světě nevědělo, přestala být.

Dašek se rychle vzhopil a jakoby se dával v souboj s tou mocí, která si podmiňovala život této malé mouchy, se rty zatfamtí a celým celým zvlákním napráhl ruku, rozvřel dlaně a — uhořel o stěnu. Zabil mouchu v tom okamžiku, když srovnávala svá křídla k letu. A teď již nebyla! — — — (Pokračování.)

Z písní Ruženy Jesenské.

TVÁ LÁSKA.

Tvá láska — hluboké moře,
já celé je chci mít,
ať s blahem dává též hoře,
já celé je chci mít.

Tvá láska — to je mé žití,
já celé je chci žít,
ať bolí, bouri, ať svítí,
já celé je chci žít!

AŽ TAM NEKDE...

Až tam někde pod zeleným
drnem budu spát,
hochu mít, pak teprv nejvíc
budeš mě mít rád.

Ale pak už neuslyším
jediný tvůj vzdech,
nepromluvíš, nevidím
drahých očí těch.

Proto blíž mě přivíh k sobě,
ať to všecko zvím,
než na tvrdý kámen dole
hlavu položím.

MÁ LÁSKA...

Má láska je tvá koruna,
tou můžu být šťastný,
a žeslo, jímž jsi králem mým,
je srdce moje vlastní.

Máš pevnou tu svou korunu,
jak mocnár žádné říše,
však žeslo tvoje — pamatuj —
se zlomit může spíše!

KDYŽ TĚ BÍDNÝ ŽIVOT ŮSTVĚ

Když tě bídný život ůstve
a tvou hlavu k smrti znávi,
uzdraví tě teplé místo
na rameni u mé hlavy.

Když tvé čelo a tvá prsa
zkrvácí v žití boji,
na každou tvou ránu
skane balsám lásky méj.

A když celý svět tě sklame
na tě česle oslizené,
jedno srdce — moje srdce
nalezněš vždy otevřené.

Rozkvět.

Román. Napsal Fr. Xav. Seoboda.

(Hlavní hrdina)

Když pak prvního listopadu Novákově hned další měsíční plat nezapravili, přecházela Stehlíková všechna zamračená a roznervovaná. Jak mohla, prořekla něco, aby Vašíka upomenula. (»Píšete-li pak domů, Václavě?« — »Což nejedí tatínek na prvního do Prahy?« — »Sam přece někdo od vás přijede; možná v neděli.«) Hoch pochopil, o čem jde, a bylo mu nesnesitelné. Den ode dne očekával peníze v nevyřetelné úzkosti, domníval se, že je Stehlíkovi z bytu vypovědi; ale ani psát oči si nedovolil, neboť znal strážný život domá. Pak přišla první konference, a Vašík uvázl ve dvou předmětech. Byl třináctým, šedivým profesorem napomenut. Zdálo se, jak mu bylo vše nepochopitelné, jak mu bylo nejasné, že se opozdil mezi ostatními, většinou malými žáčky, kteří ještě po dětsku se oblékali, nevážně, uličnický si počínali, jako tajrlíci před učením skákali, píštěli a všude se drže držali. I Vohrada prokázal slušný prospěch (u něho Vašík věděl, že je schopností svými daleko pod ním), a kloubnaté tělo jeho hned po sdělení výsledků první konference se vypjatě a přehodně Vašík všechen ořesen a rozložen, jakýsi nejasný strach pocítil před příštím studiem, i stud před otcem a Farským, kteří tolik naději v něj skládali. Rozeznal, že prazditi hoši byli v předu, a mimoděk ztrácel víru v sebe. Hmotnější venkované většinou se opozdili, jakoby nedověděli tak rychle mysliti jako ti tenci, bídli hoši. Stehlík si zavolal k večeru Vašíka a domlouval mu, aby se více učil a méně běhal po ulici; snažil se zároveň vysvětliti mu, jak si musí počínati, ale Vašík se pouze rozjířil z jeho řeči, nemaje prázdnoty světla do tohoto temného zmatku.

Prvního dne přijel Novák do Prahy a zašel k Stehlíkovi, aby zaplatil. Přivezl zároveň dva pecny chleba a pytel brambor. Byl veselý, temné oči jeho se smály, a rty se rozhovořily. Vašík byl zardělý, úzkostí i žalem roznicený, očekává, až se otec zeptá, jak se učil. Paní Stehlíková se usmívala a laskavostí zahrnovala otce i syna, jakoby se byla všechna proměnila. Stehlík přejížděl palcem po silném řetízku svém, očekává se otevřenými rty slova Novákovy, aby je buď smíchem ochotně doprovodil nebo k nim rozhodně přisvědčil. Vašík, sedící po nějakou stranou, spočívá hezkýma očima svýma na otcově tváři, prosedivých vousůch. Tvá hlava a stále mu na mysli tanulo, jak otcovy prsty vybíraly z penězůk dvacet zlatých, domýšleje se nesprávně, že se ty prsty chvěly. Premýšlel, co řekne, až se otec otáže na učení, ale každé chvilce musel se vzpomínávati z jakési omamné lítosti, která ho proudně uchvacovala. Pak mu napadlo, že se ještě neptal ani na matku, ani na Pepičku, ani na Aničku a Jeníčka.

»A jak jste s chlapcem spokojeni?« otázal

se Novák z nenadání, usmívaje se na Stehlíkovou.

»Je jako náš,« tato rychle řekla.
»Všecka čest Václavovi,« poznamenal Stehlík.

»No, bude to tedy dobře. A jak se učí?« (Opět se Novák usmíval. Věřil, že uslyší dobré zprávy.)

»Všecko je v pořádku,« pronesl Stehlík s vážností, položiv ruku na Novákovu koleno.

Vašík chtěl promluvit, že dohoní, co zamíchal, ale když otevřel rty, shledal, že jsou bezdeché. Jen horko pocítil a lítost, mezi níž propletala se touha políbiti tatínkovu ruku a zaslízet. Vysoké čelo měl zardělé a oči rozzářené. Novák se v té chvíli na něho podíval a přivítivě se usmál, jakoby byl ještě nyní mráčky obav odehnal. Pak šel Vašík s otcem až k železnému mostu. Hovořili o domově. Při rozloučení tiskl Novák Vašíkovi ruku a poněkud dle podržel si růžovou, vonnou jeho tvář u svých rtů a prosedivých vousů. V tom okamžiku napadlo Novákově, že Farský požádal včera o ruku Pepiččinu, že byli všichni rozveseleni, ale že bude třeba postarat se o všechno. Oddal se starosti té. Vašíkovi se v téže chvíli vtrálo do mysli, že se dnes všemu na kolik dní napřed naučí. Když se rozešli, spěchal do Spálené ulice, nedověda se nijak zbaviti silného pocitu tepla ruky otcovy a zvláštního horka dechu jeho. Zapadl do svého pokojíka a přisál se ke knihám. Zázračná vůle hrála celou bytostí jeho.

Za nedlouho obdržel zprávu, že se Pepička, ač sotva šestnáctiletá, vdává, že Farský odjíždí na městanské školy do Časlavi, a že Jeník, který se znenadání z Vídně vrátil, bude krátký čas v městečkém pivovaru (byl přítelem syna sládkova), kdež dostane za vyučenou. Po zprávách těch se Vašík neobyčejně po domově roztesknil, jakoby se bylo v něm všechno mladí probudilo, jakoby se všechen dřívější život květnatě zvedl a zcela nyníjší život jeho udusil. Všecky vzpomínky a bohaté představy z dřívějších dob sklenuly se nad ním, oživily, zavoněly, obrazy kraje a lesů se zazelenaly, prohloubily, ozářily, postavy kluků zavřely se radostně po lukách i pšínách, široké vyhlídky se otevřely, mnišské zvony zahlaholily, mlhy podzimní na planinách, lukách a protidých, bezvonných již zahradách se zdvihly, pak do všeho zaspouštěly vody potoka, zpěvy školních dětí pronikly krajem, a Vašík zatoužil zpět, zastesklo se mu po všem, co v domově viděl a žil, zdálo se mu, že život nyníjší je uzounký, dusný, těžký, že je mu v duši stále úzko a smutno, a že by mu bylo sladko a volno, kdyby se učil truhlářem u Veselého, kde v dílně hoblovačky ašustly a voněly, kde páchly laky a terpentýny, anebo zámečnickem u Krejčíka, kde prosekali plechy, pilovali zámký a kde voněl olej. Pak obraz Aničky Koubkové se mu v mysli vynořil, a dech její svěžeji ho ovanol. Touha silná, nezadržitelná jej unášela, odpovídala jako pouhé přelíčky, že se ani vzpomínatovati nemohl, a pro tuto touhu, která se denně vracela, začal milovati samotu a přestával čísti. Vlastní život jeho touhy příliš jej vyplnil a příliš důvěrně i odlehle jej zabavil, takže v něm nacházel zalíbení, rozkoš, snivě štěstí mladosti, i nálad, které mu nížadná kniha přivést nemohla.

Na svátky dojížděl Vašík v radostném vytržení. Tu po letech shledal se opět s bratrem Jeníkem, mužem silným a napadně změněným, o němž se doma vyprávělo, že se stane v parubickém pivovaru podstarším. Pepička, byla v Časlavi, dobře se jí vedlo, a pavačinně psané dopisy její se zvláštní zálibou Vašík doma přečítal. Anička kvetla červeně, ale samotářská hravost její zůstala s ní. Sedmiletá Jeníčka chodila do školy a stále se chtěla s Vašíkem o svátcích po Mníšku voditi, jak jej ráda měla a jak se jí chlubil, že byl v Praze na studiích. On za ten čas, co z domova odešel, vyrostl a zhubeněl, takže na něm šat lehouce visel. Ve tváři byl bílý, a řídké, plavé jeho vlasy tak byly dlouhé, že mu přesahovaly

v zadu límec kabátu a na konečkách byly jako sluncem vyběleny. K Jeníkovi počítal již obdivné lásky bývalé, neboť nemohl v něm ničeho napodobiti. Rozeznával již odstoupení jeho ode všeho k větší směřující, cítil z horů domácnosti, že jej otec pokládá za člověka nestálého, že mu vyčítá, jak lehkomyšlně utekl do Vídně, jak se nedovedl na místě udržeti, jak se dospělý vrací domů a znova začíná a zpozoroval i to, že bratr sám začíná býti nespokojen se životem svým.

Até i s Toníkem začaly starosti. Novák shledával, že bude bez vzdělání u sladovnictví věčně naděnníkem, že si zdraví kazí a že by přece jen na jiném poli mohl se vyvíšnouti. Mluvílo se, že bude Toník obchodníkem, že otec zřídí někde v Praze menší ohradu pro něho, nebude-li odveden; ale odvedli jej. Myšlenka zříditi ohradu nechťela však zajíti a stále do mysli Novákovy zapouštěla kořinky, neboť on shledával životní na zadlužené živnosti za odsouzení sama sebe k věčnému hynutí, též nemožnost vzchopit se mezi posměšnými občany na této ztracené půdě jej stále silněji tížila, a kromě toho vždy, když platil měsíčně za Vašíka dvacet zlatých, jel se zkoumati, jak by lépe studii ty vydržel.

Vašík přinesl první pololetní vysvědčení a jak sám soudil, způsobil jí doma radost. (Očekával, že bude otec sklámán a že jej napomene.) Byl devatenáctým mezi šedesáti sedmi žáčky a po všechen čas, kdy na toto vysvědčení myslil, stále si umiňoval, že bude po druhé s vyznamenáním. Novák si přečetl vysvědčení s vážnou tváří, usmál se tak, jak se usmívají lidé utrpěním prošl, pohladil Vašíka po světlých vlasech a tiskl mu ruku, aniž nejmenšího slova pronesl. Vašík se zarděl. (»To druhé bude stokrát lepší,« pomyslí si.)

Když přijel na svatodušní svátky domů, vyšel si odpoledne na Boží hod silnici k panské zahradě. Veliké louky byly ve květu, teplé slunce ozařovalo kypře hladiny jejich, zvedalo žluté květy jestrábníků, pryskyřníkův i měsíčeků mezi těžkou zelení delších trav, vynořených z nížších, v modrou půdu se proměňujících pomněnek, a na některých místech barvily se menší ostrůvky bílých kopečků a pomerančových arků, i dlouhé pruhy karminových koutků.

Vašík se zahleděl po dětské louce a po prvé si uvědomoval její krásu. Došel až k potoku, kde panská zahrada počíná, a vrátil se, neboť mu výsluní i rozkvetlé louky lahodily. Tu z nenadání rozeznával u mýtného domku Aničku Koubkovu. Nohy se mu střížily a po hrudi rozlilo se dusivé horko. Děve tam stálo samo v modravých šatech a bílé, ostře se kreslící zástěře, se šátkem na hlavě, pátraje kamsi k zámku. Vašík krácel loudavě a zašel pod dva vysoké kašany u silnice nedaleko myta stojící. Veliké koruny jejich byly již odkvetlé, a na osušenou zem padal z nich silný chlad. Postal za kmenem, jakoby se chtěl ukrýti, ale brzy zase vylezl, zadíval se na Aničku a znova se schoval. Pak se opět ukázal, ale tu již shledal, že jde Anička volným krokem silnicí mezi lučinami. Srdce mu zabušilo a hlava se roztušměla. Pozorně, aby ani kaménkem nehnul, přešlapoval za kmenem, ukrýváje se, aby přešla a neviděla ho. Teprve potom, když byla asi na sto kroků daleko, vyšel pozvolna za ní. Veliké blaho seskupilo se v něm, a neobyčejná určitost setkání kdysi mezi zahradami probudila v něm zmatek nesčíslných tužeb probouzejících se jinošství, neboť nenadala blízkost splnění jich nastala. Cítil, že Anička v jak za ní jde, a cítil i to, že ji odvíleka kamsi do přírody mladá touha, nyní zcela mu vyrazená, že vyšla k vůli němu a že tou chvílí naplněna je jako on blahem dech zatajujícím. Pozoroval, jak vstupuje na bílé silnici do stínu prvních stromů panské zahrady, jak jde se skloněnou hlavou, a jak se běhají kolem jejího pasu penlíčky zástěrky.

Všecka jarní, rozkvetlá, rozbuzená, páchnoucí příroda byla nějak srdce otevřená

KAIN. Modeloval Josef Mágr.

Z mezinárodní umělecké výstavy v Berlíně.

Daleko široko v tu stranu nebylo viděti člověka. Jen z Mněšku ozývaly se plaché známky života. V předu nákupné zahrady, aleje, vrby potoční a v zadu vyčnívající topoly hromadily se jako veliký ostrov, v jehož stinnou hlubinu zalézala volně kú Praze ubíhající silnice.

Jak se štlhla, pružná postava Aniččina stínem zahrad ztemněla, zrychlil Vašík krok, a krev jeho silněji se rozproudila. Ve směsi zelených stromů jakoby se vše možné shrnulo. Spěchal v opojení.

Vstoupiv mezi zahrady spatřil Aničku sedící na nízké zdi u silnice. (Zeď ta byla pokryta širokými mramorovými deskami, a kluci

rádi po ní běhávali.) Zmaten, popošel k vysokému jasanu na druhé straně silnice stojícímu, zardělý prohlížel kůru jeho, kam kdysi vytezal kříž, a přelapuje tu chvíli v nevýslovném pomatení, usedl vedle jasanu na trávu. Pohleděl na Aničku. Byla neobyčejně dospělá, velká, s osmahlou, čistou, opět jako temnem porosenou tváří, s očima teple pátravými a s rukama v klín složenými. V dlouhých prstech obracela větvičku šípku s růžovým poupětem. Rděla se, a rozpaky stížíly jí rty.

»Co děláte?« otázal se Vašík nelaskavým, potrháním hlasem.

Anička pohnula hlavou, pohlédla na Va-

šíka a usmála se. Típlyvá bělost zubů jejich nalila se hohatě mezi temné červenými rty.

»A jak se tu máte?« dále se otázel Vašík.

»Jste doma?«

»Což teď,« pronesla Anička jasným hlasem bez ohledu na otázky Vašíkovy, »když je jaro, všechno se miluje. Tady je všechno samý párek.«

Vašík se ohlédl v pravo, kde šplouchaly vody potoka, jarními dešti sesílené, a kde po břehu podle louky za sebou stály švestkové, Novákovým patřící stromy.

»Letos nebudu hlídat švestky,« řekl, »kluci si jich tu natrhají, co budou chtít.«

»Což — v Praze je lepší,« hovořila Anička,